

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (3) “ได้กำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา” มาตรา 47 “กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” และมาตรา 48 “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” นอกจากนี้ มาตรา 49 “กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริม และผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” พระราชบัญญัติ-การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการ และวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพสมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า การบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กรจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาของสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานระดับโรงเรียนที่ได้กำหนดเพิ่มเติมตามบริบทของโรงเรียน โดยการดำเนินงานต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ที่ทุกกิจกรรม/โครงการ/งาน มีเป้าหมายเดียวกันคือ ยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน และต้องมีระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน มีการกำกับ ติดตามนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และใช้วงจรคุณภาพ (วงจรเดมมิง PDCA) ในการดำเนินงาน มีการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน กำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาดังคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนทุกด้านตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน โดยจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของโรงเรียน รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จะเห็นว่าถ้ามีการจัดทำอย่างเป็นระบบครบขั้นตอน จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

โรงเรียนสวนเด็กสันกำแพง เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษา-เอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาล 1 – ชั้นอนุบาล 3) และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้ดำเนินการ 4 งาน ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารงานงบประมาณและงานบริหารงานทั่วไป และมีงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งแต่ละงาน จะแยกกันดำเนินงานเฉพาะงานที่รับผิดชอบ โดยมีครูและบุคลากรร่วมเป็นคณะทำงานของทุกงาน จากการประเมินตนเองของโรงเรียนประจำปี (โรงเรียนสวนเด็กสันกำแพง : 2550) พบว่าทุกมาตรฐานในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับดีถึง

ดีมาก แต่เมื่อพิจารณาถึงตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึง การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระหว่าง ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคลากรยังอยู่ในระดับ พอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมิน โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ เช่นเดียวกัน ผู้ศึกษา ซึ่งได้ทำหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนและรับผิดชอบงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา จึงได้สอบถามผู้ปกครองที่มาส่งและรับบุตรหลานที่โรงเรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ได้รับคำตอบว่า ผู้ปกครองถึงร้อยละ 80 ไม่มีความรู้ในเรื่องการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนและไม่ทราบว่าบทบาทหน้าที่ของตนว่า ตนเองสามารถเสนอความคิดเห็นและ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และส่วนใหญ่เข้าใจว่า ในการจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองไม่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน จะทำให้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีความชัดเจน สามารถ ตรวจสอบได้ ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนและการประเมินภายนอก

#### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสวนเด็กสันกำแพง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสวนเด็กสันกำแพง

#### ขอบเขตของการศึกษา

##### ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน 148 คน ในปีการศึกษา 2552

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในปีการศึกษา 2552 จำนวน 108 คน ที่ได้มา โดยการสุ่มอย่างง่าย

### ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
  - 1.1 ความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
  - 1.2 การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
  - 1.3 การประกันคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
  - 2.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครู
  - 2.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน
  - 2.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา
3. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

### นิยามศัพท์เฉพาะ

การประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) หมายถึง การติดตามตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากบุคคลภายในของโรงเรียน ส่วนเด็กต้นกำแพง โดยใช้กรอบรายงานการศึกษาตนเอง (Self Assessment Report : SAR)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาปรับปรุง การจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนเด็กต้นกำแพง ทั้งระบบ ทั้งองค์กร โดยทุกกิจกรรมที่เป็น ส่วนประกอบหลักของระบบการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการบริหารจัดการ การปกครอง การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ดำเนินการร่วมกันเพื่อบ่มงู่เป้าหมายเดียวกัน คือ ผู้เรียน ทุกคนมีคุณภาพผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และมีคุณลักษณะตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง สภาพการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวคิดหลักและ วิธีการพื้นฐานในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งพิจารณาจากการตอบคำถามได้ถูกต้อง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้ปกครองในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนของครู การพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครู หมายถึง การช่วยเหลือครูในการดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนเรื่องการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะประสบการณ์เพิ่มเติมในการเรียน ร่วมจัดทำหลักสูตร/กิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดแหล่งเรียนรู้และเป็นวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การช่วยอบรมสั่งสอนผู้เรียนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การเลือกประกอบอาชีพที่สุจริต และการดูแลรักษาสุขภาพ

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น สนับสนุนและช่วยเหลือครู/โรงเรียนในการทำงานและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน รับทราบความต้องการของผู้บริหาร คณะครู ร่วมวางแผนระยะสั้นและระยะยาว ร่วมดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงาน พัฒนาและสนับสนุนเรื่องงบประมาณรวมไปถึงประสานหน่วยงานองค์กรภายนอกเพื่อเข้ามาช่วยเหลือ จัดตั้งชมรมและเครือข่ายผู้ปกครองในการช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของทางโรงเรียน

ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกพอใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนของครู การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการสถานศึกษา

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองและดูแล นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนสวนเด็กสันกำแพง

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสวนเด็กสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
2. สถานศึกษาอื่นที่มีสภาพและบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนสวนเด็กสันกำแพงสามารถนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของตนเองได้
3. โรงเรียนเป็นที่ศรัทธาจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง